



ULBS

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu



Școala doctorală interdisciplinară

Domeniul de doctorat: ECONOMIE

TEZA DE DOCTORAT

**ROLUL SERVICIILOR DE
CONSULTANȚĂ ECONOMICĂ PENTRU
DEZVOLTAREA AFACERILOR IMM**

DOCTORAND

Marcu (Erincz) Alicia

CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC

Prof. Univ. Dr. Anatolie Caraganciu

CUPRINS

SUMAR.....	1
INTRODUCERE.....	8
CAPITOLUL 1. Întreprinderile mici și mijlocii: teoria și demografia	17
1.1 Definițiile și proprietățile întreprinderilor mici și mijlocii	17
1.1.1. Definirea IMM, potrivit UE.....	23
1.1.2. Definirea IMM în diverse țări	24
1.2. Evoluția întreprinderilor mici și mijlocii în uniunea europeană.....	27
Capitolul 2. Micul business: de la abordări teoretice la rolul său în economia contemporană	31
2.1. Bazele teoretice ale antreprenoriatului	31
2.2 Diferite dimensiuni ale antreprenoriatului.....	36
2.3. Antreprenoriatul - abordări diferite în spațiu și timp.....	40
2.3.1 Etapele majore de dezvoltare a antreprenoriatului românesc	43
2.3.2 Paralele în dezvoltarea antreprenoriatului și evoluția economică mondială.....	46
2.4. Formele contemporane ale întreprinderilor mici	48
2.5 Procese contemporane de implicare a micului business în economie	56
Concluzii la capitolul 2.....	60
Capitolul 3. Serviciile de consultanță și sustenabilitatea firmelor	64
3.1 Factori de sustenabilitate a firmelor în condițiile actuale.....	64
3.2 Gestionarea și evaluarea riscului operațional în activitatea economică	76
3.2.1 Riscurile asociate crizelor economice.....	76
3.2.2 Situațiile specifice de risc în activitatea firmelor românești	79
3.3 Consultanța în domeniul serviciilor corporative	84

3.3.1 Conștientizarea necesității serviciilor de consultanță	96
3.4 Cerințele specifice de consultanță ale IMM-urilor	109
3.4.1 Institutul de consultanță și rolul său în dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii ..	115
3.5 Cauzele obiective și necesitatea separării consultanței economice într-un domeniu autonom de activitate	141
3.5.1. Alegerea consultantului.....	145
3.5.2 Câteva referințe asupra consultanței: mod de lucru, tarife, planificare, consultanța, promovare, website.	147
3.5.4. Concluzii cu privire la punctele vulnerabile de atragere a consultantului în domeniul IMM	156
3.6. Demografia firmelor de consultanță în România.....	158
3.6.1 Profilul firmelor de consultanță din România.....	161
3.6.3 Concluzii	166
Capitolul 4. Specificul IMM tehnologice din județul Sibiu	169
4.1 IMM prin prisma parcurilor industriale.....	169
4.1.1. Tipuri de parcuri industriale.....	170
4.1.2. Factorii de succes ale parcurilor industriale și principalele caracteristici.....	172
4.1.3 Tehnologiile informației și comunicațiilor și parcurile industriale.....	173
4.1.4. Rolul logisticii.....	175
4.1.5. Parcurile industriale și canalele de marketing.....	176
4.2 Istoric asupra dezvoltării IMM în zona Sibiu	177
4.2.3. Potențialul socio-uman al județului Sibiu	184
4.3 Demografia IMM în județul Sibiu	185
4.4 Necesitatea consultanței în afaceri pentru IMM –urile din județul Sibiu.....	191
Capitolul 5. Obiectul cercetării	195
5.1. Metode, surse de informații și instrumente necesare recoltării informațiilor.....	195
5.1.1. Metode și surse de culegere a informațiilor	195

5.1.2. Instrumente și tehnici necesare recoltării informațiilor	198
5.1.3 Metode de eșantionare; determinarea mărimii eșantionului cercetat; prelucrarea și analiza datelor	205
5.1.4. Concluzii	238
Bibliografie.....	242

REZUMAT

Domeniu de cercetare al lucrării constă în identificarea modalităților de creștere a eficienței consultingului pentru întreprinderi mici și mijlocii, prin cunoașterea factorilor care influențează decizia firmelor să apeleze la serviciile de consultanță.

Scopul prezentei lucrări a fost acela de a analiza evoluțiile serviciilor de consultanță și de evaluare a relațiilor IMM – firmele de consultanță în baza materialelor județului Sibiu. De asemenea, scopul lucrării urmărește și evaluarea gradului de satisfacție a firmelor beneficiare de măsurile luate în urma consultanței.

Lucrarea nu și-a propus să fie exhaustivă, mai ales că tema eficienței IMM în contextul integrării economice europene, reprezintă o problemă complexă și nu ușor de explorat, în condițiile date: de adaptare a României la modelul de susținere a IMM definit de Uniunea Europeană și caracteristic unei economii de piață funcțională, la care s-a adăugat, instabilitatea politică în România, care amplifică gradul de incertitudine și reduce posibilitatea atingerii unor obiective strategice țintă prestabilite.

În vederea atingerii scopului propus, avem în vedere următoarele sarcini:

- Stabilirea rolului specific al IMM în general și în special în relația cu întreprinderile industriale mari;
- Descrierea traseului evolutiv de dezvoltare a serviciilor de consultanță și separarea lor în domeniul separat de servicii;
- Evaluarea și descrierea rezultatelor sondajului printre IMM a județului Sibiu;
- Conturarea unor concluzii și propuneri, care ar putea contribui la îmbunătățirea relațiilor IMM – firmele de consultanță, pe baza rezultatelor cercetării.

Pentru realizarea scopului propus și a sarcinilor stabilite, lucrarea a fost structurată pe 5 capitole, fiecare tratând conținutul de bază al cercetării.

În cuprinsul acestei lucrări sunt oferite o serie de date comparative, analiza acestora, precum și tendințe manifestate la nivel de regiune și de zonă, în funcție de sex, pregătire socio-profesională, vârstă, educație, cultură, etc., cat și măsuri propuse ce ar putea servi ca soluții oferite decidenților cu responsabilități în asigurarea eficienței serviciilor de consultanță.

Capitolul 1. Întreprinderile mici și mijlocii: teoria și demografia acoperă conceptele de bază și problemele legate de definirea și proprietățile IMM, analizate prin prisma abordărilor practicate în diferite zone economice, dar și o serie de clasificări, dificultatea de a ne situa pe o singură definiție fiind dată de faptul că sunt definiții numeroase și foarte largi, dar și pentru că conceptele și teoriile sunt și ele în permanentă transformare. Evaluarea rolului întreprinderilor mici și mijlocii în economia Uniunii Europene are în vedere trei indicatori, fiecare având o semnificație distinctă. Anume – dezvoltarea organizațională și a competitivității, reducerea șomajului, alocarea resurselor. Pe ansamblul Uniunii Europene, IMM-urile asigură peste 65% din locurile de muncă și realizează mai mult de jumătate din PIB-ul acesteia. Sectorul IMM-urilor este cel mai activ sector al economiei, este un promotor de competente și idei noi. Activitatea acestora este strâns legată de mediul în care funcționează, iar dezvoltarea lor este puternic influențată de o serie de factori externi.

Capitolul 2. Micul business: de la abordări teoretice la rolul său în economia contemporană este un studiu al conceptelor de antreprenoriat, dimensiunea acestora în raport cu dezvoltarea precum și un studiu asupra evoluției sale în economie.

În acest sens, subcapitolul 2.1. Bazele teoretice ale antreprenoriatului reflectă interdependența dintre etapele istorice de dezvoltare și economie, ca o legătură esențială care nu a fost negată de nici un specialist și de nici o școală de gândire social –economică. Antreprenoriatul a fost privit ca un factor critic de succes al performanței economice. Analiza antreprenoriatului dintr-o perspectivă istorică a fost oferită de Joseph Schumpeter în cartea sa „Teoria dezvoltării economice”.

Subcapitolul 2.2. Diferite dimensiuni ale antreprenoriatului studiază dezvoltarea firească a teoriilor economice în diferite perioade ale evoluției socio-economice. Se propune un tabel generalizator, ce înglobează o sinteză transtemporală a teoriilor antreprenoriatului

Subcapitolul 2.3. Antreprenoriatul - abordări diferite în spațiu și timp. Nașterea, creșterea, micșorarea și închiderea întreprinderilor au devenit în timp un câmp important de cercetare în demografia firmelor. Acest nou domeniu de cercetare privește analiza schimbării șablonului spațiu-timp dintr-o perspectivă comportamental-analitică. Multe studii asupra procesului de creștere al firmelor își au origine în economia industrială și disciplinele de organizare și management, alături de noțiuni de geografie, demografie sau psihologie.

Subcapitolul 2.3.1. Etapele majore de dezvoltare a antreprenoriatului românesc prezintă o evoluție a dezvoltării antreprenoriatului românesc pe parcursul etapelor istorice de consolidare și dezvoltare a națiunii române.

Subcapitolul 2.3.2. Paralele în dezvoltarea antreprenoriatului și evoluția economică mondială prezintă evidențierea trăsăturilor importante a economiei mondiale în diferite etape și reflectarea acestora în specificul antreprenoriatului. Este cuprinsă perioada din începutul secolului trecut până în prezent.

Subcapitolul 2.4. Formele contemporane ale întreprinderilor mici prezintă o viziune asupra diferitelor forme ale IMM, precum și rolul lor în economie.

În ultimul subcapitol 2.5 Procese contemporane de implicare a micului business în economie prezintă businessul mic în calitate de actor immanent al activităților economice complexe. Sunt descrise interacțiunile businessului mic cu alți actori ai industriei globale, interacțiuni ce fac parte dintr-un întreg complex economic.

Corporațiile transnaționale sunt actori importanți ai sistemului economic mondial. Ele susțin o politică bine coordonată în repartitia resurselor și a tehnologiilor. Dispun de cele mai avansate tehnologii, care promovează producerea în masă a mărfurilor științificofage. În acest compartiment, însă, suntem interesați doar de contribuția transnaționalelor la organizarea businessului mic contemporan, prin implicarea acestuia în procesele tehnologice de înaltă productivitate. Simbioza corporație – business mic apare în condițiile clasice de outsourcing. Corporațiile trebuie să confecționeze un produs calitativ cu costuri minime. În acest context,

unele etape de producere a elementelor de completare a produsului finit necesită un efort considerabil din partea corporației, ceea ce avantajează calea outsourcingului cu implicarea businessului mic.

În capitolul 3 Serviciile de consultanță și sustenabilitatea firmelor, cel mai mare după numărul de pagini în lucrare este prezentată o clasificare a firmelor de consultanță; argumentată necesitatea lor pentru businessul mic; prezentată demografia firmelor de consultanță românești.

Capitolul 4. Specificul IMM tehnologice din județul Sibiu vizează rolul specific al parcurilor industriale pentru promovarea IMM de tip nou – încorporate în sistemul global de producție.

Subcapitolul 4.1 IMM prin prisma parcurilor industriale

Subcapitolul 4.2 Istoric asupra dezvoltării IMM în zona Sibiu se „fotografiază” cadrul în care se desfășoară activitatea IMM urmat de prezentarea demografiei IMM în județul Sibiu.

Capitolul 5 constituie baza celei de-a doua părți a lucrării, care se dorește a fi cercetarea propriu zisă a fenomenului, capitolul realizând o radiografie a firmelor de consultanță, a rolului său major pentru firmele mici, precum și alte aspecte ale pieței serviciilor de consultanță din România, în general și din județul Sibiu, în special.

Sunt redate pe scurt metodele, sursele și instrumentele necesare recoltării informațiilor, stabilind direcțiile de acțiune sau pașii de urmat pentru desfășurarea cu succes a cercetării științifice empirice în baza chestionarelor. Structura chestionarului a urmărit reflectarea obiectivelor și ipotezelor stabilite anterior, fiecare întrebare fiind evaluată prin prisma modului în care aceasta contribuie la satisfacerea nevoii de informare în domeniul cercetat.

Colectivitatea supusă cercetării este neomogenă în totalitate, însă relativ omogenă prin structurarea sa pe următoarele paliere: IMM implicate și cele neimplicate în lanțul de producție a transnaționalelor.

Întrebările din chestionare au vizat gradul de cunoaștere și de mulțumire al respondenților cu privire la importanța serviciilor de consultanță în activitatea lor.

Studiul a stabilit care este scopul cercetării, obiectivele și ipotezele științifice. Colectivitatea supusă cercetării am structurat-o doar pe două cercetări (patroni Români și cei străini), pentru a simplifica recoltarea și evaluarea datelor. Ipotezele de lucru formulate separat pe cele două cercetări, urmau a fi testate, verificate, cu ajutorul chestionarelor administrate.

S-a realizat prelucrarea și analiza datelor, prin centralizarea chestionarelor utilizând aplicația excel și redarea lor ca anexe la prezenta lucrare. Am formulat un număr de 30 de întrebări. S-au evaluat întrebările din chestionare, care reprezintă o îmbinare de întrebări factuale, cu cele referitoare la chestionarele de opinie și la chestionarele speciale, forma întrebărilor fiind închise în cea mai mare parte.

A fost formulat rezultatul cercetării concretizat în concluziile desprinse din cercetare, dar și unele concluzii care s-au inițiat în capitolele precedente și s-au conturat la finalul acestei lucrări.

Pe fondul accentuării proceselor de globalizare și al integrării României în spațiul economic al Uniunii Europene, sistemul actorilor pieței naționale necesită o adaptare continuă la standardele comunității din care facem parte și la noi reguli de joc, care unesc într-un sistem unitar mecanismele pieței cu cele ale trecerii spre o societate informațională.

Politica de susținere a IMM-urilor din România, ca țară integrată în Uniunea Europeană de peste 12 ani, este parte din politicile și strategia europeană pentru optimizarea structurii actorilor economiei și în acest scop urmărește atingerea unor obiective țintă legate de: dezvoltarea echilibrată a economiei; crearea locurilor de muncă; egalitatea potențială de șanse între firme; un grad înalt al competitivității economice; creșterea calității vieții, precum și coeziunea economică și socială.

Din aceste motive, coordonatele generale ale politicii României privind susținerea IMM sunt legate, printre altele, și de atingerea țintelor de dezvoltare și eficientizare stabilite în cadrul Consiliului European de la Lisabona, realizarea unei structuri a ocupării forței de muncă ce ar asigura creșterea productivității muncii sociale, adoptarea unui model de creștere economică bazat pe creșterea numărului de firme mici și mijlocii și a populației ocupate.

În eforturile ei de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii, România a ales folosirea mai largă a experiențelor țărilor membre ale Uniunii Europene și utilizarea structurilor instituționalizate ale ei.

Uniunea Europeană constituie astfel, un cadru etalon pentru facilitarea statelor membre în realizarea obiectivelor de politica economica si sociala,cu respectarea consecventa a unor principii fundamentale comune, pe care România și le-a asumat în totalitate, rolul acesteia fiind de coordonare a politicilor naționale, așa cum ne indică însăși sensul noțiunii de „uniune”. Dintre problemele dificile pe care Europa celor 28 state membre le are de rezolvat este și aceea a creșterii eficienței economice și al reducerii șomajului, un lucru extrem de complex și de vital. România, o țară care, sperăm, a depășit perioada de tranziție la economia de piață și se află pe o altă treaptă a dezvoltării istorice, a economiei de piață, se confruntă cu învățarea din mers a regulilor economiei de piață, care se răsfrâng și asupra creșterii rolului IMM. În condițiile date, se vorbește tot mai mult despre provocările economice și politice care le întâmpină Europa și nu va putea să le facă față, dacă nu se inițiază „*reforme pentru a crea stimulente și a-i determina pe oameni să muncească mai mult, să-și asume riscuri și să inoveze. Europa are nevoie de o concurență mai accentuată, nu de un număr mai mare de infrastructuri publice*”.(Alesina Alberto și Giavazzi Francesco, *Viitorul Europei: reformă sau declin*, Editura ARC, 2003, pg.12

Fiecare țară, în evoluția sa, aduce în prim plan preocupările teoretice și pragmatice privind problemele legate de crearea condițiilor pentru dezvoltarea economică, ca o coordonată esențială a sistemului economic.

În acest sens, una din preocupările României în toți acești ani, a fost de a identifica și aplica politici viabile de stimulare a antreprenoriatului, în contextul alinierii la Strategia Europeană pentru Ocupare și Liniile Directoare ale acesteia, precum și la celelalte strategii: Agenda Lisabona 2005, Europa 2020, etc.. În ultimul timp, Uniunea Europeană și țările membre sunt interesate de a trece problemele sociale în prim planul preocupărilor sale, privite în legătura lor firească cu cele tehnice, economice, etc., prin modernizarea și dezvoltarea întregului mediu social-economic, în concordanță cu principiile și mecanismele Uniunii. “Recunoscând importanța crucială a IMM în dezvoltarea economică, Uniunea Europeană a adoptat în 2008 inițiativa „Small Business Act”, prin care se conturează o agendă strategică menită să creeze un climat propice dezvoltării IMM și să permită potențarea energiilor antreprenoriale la nivel european. Accentul pe antreprenoriat și pe rolul IMM este continuat în strategia Europa 2020, prin care se dorește deschiderea corectă a pieței unice pentru micii antreprenori.” (raport IMM)